

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА УЗНАГАРОДЖАНА
ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ
ВЯРХОУНАГА САВЕТА БССР

1983

8

СНЕЖНЯ
ЧАЦВЕР
№ 34 (1410)

Выходзіць раз
у тыдзень

Выдаецца з 1922 года.

ОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, МЯСЦКОМА, НАМІТЭТА КАМСАМОЛА І ПРАФКОМА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

У САСТАЎ ШТАБА

«Камсамольскага пражэктара» БДУ імя У. І. Леніна увайшлі: А. Шыбут, асістэнт кафедры лічбавых метадаў і праграмавання — старшыня; С. Карабцова, студэнтка IV курса юрфака — намеснік старшыні; М. Карэўка, студэнтка III курса ФПМ — сакратар; члены штаба — М. Матручак; студэнт III курса гістафа [арганізацыйны сектар]; І. Мамедаў, студэнт IV курса юрыдычнага факультэта; Т. Шылкова, студэнтка III курса філалагічнага факультэта [жыллёва-бытавы сектар]; Г. Канаплянік, студэнт III курса фізічнага факультэта; М. Ратнікава, студэнтка III курса механіка-матэматычнага факультэта; М. Юрыс, студэнтка III курса гістарычнага факультэта [вучэбна-выхаваўчы сектар]; Н. Раманава, студэнтка IV курса факультэта журналістыкі; С. Раманава, студэнтка II курса факультэта журналістыкі [сектар галоснасці].

А. АЛЯКСАНДРАЎ.

АДБЫЛОСЯ

першае пасяджэнне штаба «Камсамольскага пражэктара» ўніверсітэта, выбранага на XXX справаздачна-выбарнай камсамольскай канферэнцыі БДУ імя У. І. Леніна. На пасяджэнні былі размеркаваны абавязкі сярод членаў штаба. Вырашаны таксама пытанні аб правядзенні правёркі жыллёва-бытавых умоў і санітарнага стану ў інтэрнатах і аб удзеле ў раённым аглядзе-конкурсе сродкаў галоснасці народнага кантролю і «Камсамольскага пражэктара».

С. РАМАНАВА,
наш кар.

НА ПАСЯДЖЭННІ

бюро камітэта камсамола ўніверсітэта разгледжаны вынікі работы сельскагаспадарчых атрадаў. Пераможцам спароніцтва прызнаны зводны атрад фізічнага факультэта, другое і трэцяе месцы занялі адпаведна атрады філалагічнага і гістарычнага факультэтаў.

На пасяджэнні бюро разгледжаны таксама вынікі падпіскі на перыядычныя выданні і інфармацыя аб правядзенні гадавой зваркі ў камсамольскіх арганізацыях ўніверсітэта.

Ю. ВАРАТНІЦКІ,
кіраўнік прэс-цэнтра
камітэта камсамола.

УНІВЕРСІТЭТ АДЗНАЧАЕ ЮБІЛЕІ: 50-ГОДДЗЕ ФІЗІКА-МАТЭМАТЫЧНАГА, 25-ГОДДЗЕ ФІЗІЧНАГА І МЕХАНІКА-МАТЭМАТЫЧНАГА ФАКУЛЬТЭТАЎ. СА СВЯТАМ, ФІЗІКІ І МАТЭМАТЫКІ!

ЗАЎСЁДЫ Ў ПОШУКУ

У гэтым годзе споўнілася 50 гадоў з дня адкрыцця ў БДУ імя У. І. Леніна фізіка-матэматычнага факультэта. Значнасць гэтай падзеі цяжка пераацаніць. Фізіка-матэматычны факультэт адыграў не толькі значную ролю ў станаўленні і развіцці фізіка-матэматычнай адукацыі і навукі ў рэспубліцы, але і з'явіўся асновай для ўтварэння чатырох факультэтаў: фізічнага, механіка-матэматычнага, факультэта прыкладной матэматыкі і факультэта радыёфізікі і электронікі, а таксама НДІ ПФП імя А. Н. Сеўчанкі і вылічальнага цэнтра.

З мэтай далейшага паляпшэння падрыхтоўкі маладых спецыялістаў і больш поўнага забеспячэння ўзрослых патрэб навукі, тэхнікі, народнай гаспадаркі і школ рэспублікі дваццаць пяць гадоў назад фізіка-матэматычны факультэт быў падзелены на два факультэты — фізічны і матэматычны. Першым дэканам матэматычнага факультэта быў выбраны загадчык кафедры алгебры, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, акадэмік АН БССР Дзмітрый Аляксеевіч Супруненька. Кафедру дыферэнцыяльных ураўненняў узначальваў Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР, акадэмік АН БССР Мікалай Паўлавіч Яругін, а кафедру вылічальнай матэматыкі — лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, акадэмік АН БССР Уладзімір Іванавіч Крылоў. У 1961 годзе загадчыкам кафедры матэматычнага аналізу стаў акадэмік АН БССР Фёдар Дзмітрыевіч Гахаў, які ў 1962 годзе быў выбраны дэканам матэматычнага факультэта (пасля таго, як Д. А. Супруненька перайшоў працаваць у Інстытут матэматыкі АН БССР). Хутка пасля раздзялення фізіка-матэматычнага факультэта ва ўніверсітэце быў створаны вылічальны цэнтр, супрацоўнікамі якога сталі першыя выпускнікі матэматычнага факультэта У. І. Адамовіч, У. В. Бабкоў, Я. Ф. Кавалевіч, А. А. Ліскавец, Л. А. Рута, Ф. В. Чумакоў і іншыя. У верасні 1960 года вылічальны цэнтр папоўніўся новымі выпускнікамі ўніверсітэта, у ліку якіх былі М. А. Лесяшынскі, Ч. М. Роліч і іншыя.

У 60-я гады матэматычны факультэт хутка рос. Развіваліся існуючыя спецыялізацыі, адкрываліся новыя. Аднак найбольш інтэнсіўна расла і развівалася спецыялізацыя па вылічальнай матэматыцы і

праграмаванню. Гэты працэс перш за ўсё вызначаўся адкрыццём і хуткім ростам вылічальных цэнтраў, навукова-даследчых інстытутаў і іншых арганізацый, дзе былі патрэбны матэматыкі і праграмісты. У 1970 годзе ў адпаведнасці з рашэннем ЦК КПСС і Савета Міністраў СССР з матэматычнага факультэта былі вылучаны кафедры вылічальнай матэматыкі, прыкладной матэматыкі і дыферэнцыяльных ураўненняў і на іх аснове створаны факультэт прыкладной матэматыкі, які стаў для матэматычнага факультэта не толькі малодшым братам, але і строгім апанентам. Гэта ў значнай ступені садзейнічала таму, што матэматычны факультэт яшчэ больш інтэнсіўна ўзяўся за ўдасканаленне сістэмы падрыхтоўкі спецыялістаў. У 1975 годзе на факультэце адкрыта спецыялізацыя па механіцы, і факультэт быў перайменаваны ў механіка-матэматычны. Для больш мэтанакіраванай падрыхтоўкі спецыялістаў у хуткім часе механіка-матэматычны факультэт пачаў праводзіць набор і абучэнне студэнтаў раздзельна

[Заканчэнне на 2-й стар.].

НЕ СПЫНЯЦЦА НА ДАСЯГНУТЫМ

50 гадоў фізмату, 25 — фізфаку. Гэта свята ўсіх беларускіх фізікаў і матэматыкаў, бо фізмат, фізфак, мехмат — іх калыска. Тут прыходзілі сталасць, упэўненасць, адказнасць. Тут мацнеў талент многіх вучоных. Тут бурлілі думкі, нараджаліся навуковыя школы. Фізмат, фізічны факультэт унеслі дастойны ўклад у арганізацыю і станаўленне інстытутаў АН БССР і галіновых інстытутаў фізічнага профілю.

Сёння фізічны факультэт — адзін з буйнейшых ва ўніверсітэце. Тут вучыцца звыш 1500 студэнтаў дзённай і вячэрняй формы навучання і амаль 100 аспірантаў. Сярод выкладчыкаў факультэта — 8 дактароў і больш за 70 кандыдатаў навук. Для правядзення заняткаў запрашаюцца высокакваліфікаваныя спецыялісты з АН БССР і ВА «Інтэграл». У залах фондзе выкладчыцкага калектыву факультэта — член-карэспандэнт АН СССР, акадэмік АН БССР, лаўрэат Ленінскай прэміі Р. І. Салаухін, акадэмік АН БССР, лаўрэат Ленінскай і Дзяржаўных прэміі СССР, заслужаны дзеяч навукі БССР М. А. Ельшэвіч, Герой Сацыялістычнай Працы, акадэмік АН БССР Ф. І. Фёдароў. Адзінаццаць кафедраў фізічнага факультэта ажыццяўляюць

агульнатэарэтычную і спецыялізаваную падрыхтоўку студэнтаў-фізікаў. Фізічны факультэт — гэта не толькі кузня высокакваліфікаваных кадраў, але і буйны навуковы цэнтр. Штогадовы аб'ём гаспадарчых дагавораў, якія выконваюцца факультэтам для прадпрыемстваў і навуковых устаноў краіны, перавышае 2 млн. рублёў. Факультэт мае дагаворы аб супрацоўніцтве з фізіка-матэматычным і фізіка-тэхнічным аддзяленнямі АН БССР, з ВА «Інтэграл», з Іенскім і Галле-Вітэнбергскім ўніверсітэтамі (ГДР), Сафійскім (НРБ), Варшаўскім (ПНР), Люблянскім (СФРЮ), Камагуэйскім (Куба) ўніверсітэтамі, ўніверсітэтам г. Хуз (СРБ).

У межах гэтых дагавораў ажыццяўляецца абмен інфармацыяй, сумеснымі распрацоўкамі, падрыхтоўка спецыялістаў патрэбнага профілю для арганізацый — партнёраў, выезд студэнтаў на вытворчую і азнаямленчую практыку на прадпрыемствы ці ў ВНУ-партнёры. Шырокі дыяпазон навуковых даследаванняў, іх глыбіня і эфектыўнасць дазволілі факультэту заняць вядучае месца ва ўніверсітэце па ўсіх паказчыках навуковай работы. Па шрагу навуковых напрамкаў фізічны факультэт БДУ з'яўляецца галаўной арганізацыяй у Савецкім Саюзе.

Высокі ўзровень падрыхтоўкі спецыялістаў стаў магчымым дзякуючы пастаяннаму клопату Савецкай дзяржавы, а таксама самаадданай працы ўсіх пакаленняў выкладчыкаў і супрацоўнікаў факультэта. На фізічным факультэце многа зроблена такімі вядомымі арганізатарамі навукі і вучэбнага працэсу, як акадэмікі АН БССР А. Н. Сеўчанка, Ф. І. Фёдароў, Л. В. Валадзько, Б. І. Сцяпаню, М. М. Сірата, А. Б. Лыкаў, А. К. Красін, член — карэспандэнт АН БССР У. Г. Вафіадзі, прафесары М. Ф. Кунін, А. Я. Левашоў, А. М. Пісарэўскі, Л. А. Барысаглебскі, дацэнты І. П. Зяцькоў, М. П. Халімановіч.

Вялікі ўклад у развіццё фізічнага факультэта, у справу падрыхтоўкі і камуністычнага выхавання студэнтаў — фізікаў унеслі і ўносяць выкладчыкі матэматыкі і грамадскіх навук. Не адно пакаленне выхавана на лекцыях акадэмікаў АН БССР Д. А. Супруненька, У. І. Крылова, члена — карэспандэнта [Заканчэнне на 2-й стар.].

Вялікая аўдыторыя былога фізіка-матэматычнага факультэта... Здаецца, зусім нядаўна Мікалай Іосіфавіч Юрчук і Эдуард Міхайлавіч Шпілеўскі прыходзілі сюды студэнтамі, сядзелі за гэтымі партамі, уважліва слухалі выкладчыкаў, канспектвалі лекцыі. Зараз яны — дэканы самых вялікіх факультэтаў нашага ўніверсітэта: механіка-матэматычнага і фізічнага. І хоць працуюць яны зараз у розных галінах навукі, але ж памяць ёсць памяць. Яна не-не, ды і вяртае нас у студэнцкую пару. Таму і прыцягвае да сябе двух дэканаў старая аўдыторыя. Хочацца яшчэ раз зазірнуць сюды, пасядзець, успомніць былыя студэнцкія гады.
Фота С. ПЛЫТКЕВІЧА.

ЗАЎСЁДЫ Ў ПОШУКУ

[Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.]

па двух патоках: навукова-вытворчым і навукова-педагагічным.

Сёння механіка-матэматычны факультэт дае сваім выпускнікам фундаментальную матэматычную падрыхтоўку. Зразумела, ёсць у нас і свае праблемы, але калектыв прыкладзе ўсе намаганні, каб паспяхова іх вырашыць.

У сувязі з 25-гадовым юбілеем механіка-матэматычнага факультэта, хачацца выказаць вялікую ўдзячнасць вядомым вучоным акадэмікам АН БССР М. П. Яругіну, У. І. Крылову, Д. А. Супрунчуку, У. П. Платонаву, якія адыгралі вялікую ролю ў станаўленні і развіцці факультэта. Назаўсёды ў нашых сэрцах застаюцца былы дэкан факультэта, стваральнік Беларускай школы па краевых задачах, акадэмік АН БССР Ф. Д. Гахаў. Вялікае дзякуй хачацца сказаць нашым ветэранам — выкладчыкам факультэ-

та, якія з'яўляюцца для нас мудрымі дарадцамі і жывой школай жыцця. Гонар педагагічнага калектыву факультэта — яго выпускнікі, сярод якіх лаўрэат Ленінскай прэміі, дырэктар Інстытута матэматыкі АН БССР У. П. Платонаў; лаўрэаты Дзяржаўных прэмій СССР А. І. Гаро, Э. В. Кавалевіч, Л. Т. Чупрыгіна, Я. С. Шагідзевіч; лаўрэаты Дзяржаўных прэмій БССР У. В. Бабкоў, Я. І. Вялеска, П. І. Манастырны; лаўрэат прэміі Ленінскага камсамола М. В. Шкут; лаўрэаты прэмій Ленінскага камсамола Беларусі Б. П. Камракоў, С. В. Котаў, Я. В. Радзіна; доктары навук Я. А. Іваноў, У. Г. Спрынджук, Э. І. Грудо, Б. П. Дзямідовіч, А. Е. Залескі, М. А. Лукашэвіч, А. П. Рабушка, А. Х. Турэцкі, А. І. Яблонскі; заслужаны настаўнік БССР Н. Я. Лазук і іншыя вучоныя, вядучыя спецыялісты вытворчых прадпрыемстваў, настаўнікі.

М. ЮРЧУК,
дэкан механіка-матэматычнага факультэта.

Дзякуй, сябры!

ЗА 25 ГАДОЎ фізічны факультэт зрабіў многа ў розных галінах навукі, унёс значны ўклад у развіццё народнай гаспадаркі. Неацэннай была і дапамога, якую аказаў факультэт у развіцці іншых краін свету шляхам падрыхтоўкі высокакваліфікаваных кадраў.

Чаму я вырашыў стаць фізікам? Яшчэ ў школе мне падабалася і здзіўлялі тыя нескладаныя вопыты, якія дэманстравалі нам настаўнікі фізікі. Ён многа гаварыў нам аб шматграннасці і прыгажосці прыроды, аб яе з'явах і законах. З таго часу я і палюбіў фізіку. Калі я быў на падрыхтоўчым факультэце на Кубе, нам казалі, што для развіцця атамнай энергетыкі патрэбны спецыялісты. Мяне накіравалі на вучобу ў Савецкі Саюз, дзе я змог ажыццявіць сваю мару. У савецкіх студэнтах я бачу надзейных сяброў. Яны ніколі не адмовяць у дапамозе. Ад імя ўсіх кубінцаў і замежных студэнтаў, якія вучацца на фізічным факультэце, вiншую вас, савецкія сябры, са святла і жадаю дасягнення высокіх рэзультатаў у рабоце і вучобе!

ЭРЫБЕРТА АЛАРКОН,
студэнт фізічнага факультэта.

СУПРАЦОЎНІЦТВА ПАГЛЫБЛЯЕЦЦА

ДАЎНЯЯ ДРУЖБА звязвае мехмат і НДІ электронна-вылічальных машын. Асновай гэтай дружбы і супрацоўніцтва з'яўляецца падрыхтоўка факультэтам кваліфікаваных кадраў, узаемнага выкарыстання спецыялістаў Інстытута ў вучэбным працэсе, разуменне мехматам тых задач і патрабаванняў, якія дыктуе маладая галіна народнай гаспадаркі — вылічальная тэхніка. Найбольш важнае месца ў вылічальнай тэхніцы (і ў тэматыцы НДІ ЭВМ) займае матэматычнае (праграмае) забеспячэнне ЭВМ. Значэнне матэматычнага забеспячэння цяжка пераацаніць. Па прагнозах многіх спецыялістаў ужо праз пяць—дзесяць гадоў яно стане асноўным элементам будучых вылічальных сістэм. Праграмаванне як навукова-тэхнічная дысцыпліна матэматычнага профілю заваёўвае

ўсё большыя прасторы, аказвае ўплыў на многія аспекты чалавечай дзейнасці. Прафесія матэматыка-праграміста стала папулярнай, попыт на гэтую спецыяльнасць не зніжаецца.

Значны ўклад у рашэнне праблемы кадраў гэтага напрамку ўносіць мехмат. З канца 50-х гадоў і да стварэння ў БДУ факультэта прыкладной матэматыкі мехмат быў адзіным у рэспубліцы пастаўшчыком спецыялістаў-матэматыкаў для айчынай вылічальнай тэхнікі. Сёння яго выпускнікі працуюць на сотнях прадпрыемстваў нашай краіны. Працуюць яны і ў нас, у НДІ ЭВМ. А пачыналася ўсё ў 1958 годзе, калі некалькі маладых людзей, якія скончылі мехмат, прышлі ў ствараемую тады лабораторыю матэматычнай логікі. За 25 гадоў гэты калектыв выраб і ў будучыню акадэмічна-даследчае матэматычнае аддзяленне, у якім сёння працуюць сотні выпускнікоў мехмата.

У гэтым годзе ў нас, выпускнікоў універсітэта, якія працуюць у НДІ ЭВМ, двойное свята — разам з 50-гадовым юбілеем фізмата, 25-годдзем мехмата і фізфака мы адзначаем 25-годдзе свайго інстытута, які нядаўна за заслугі ў стварэнні ЭВМ узнагароджаны ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Ордэнамі і медалямі ўзнагароджана таксама вялікая група супрацоўнікаў інстытута, сярод іх ёсць і выпускнікі мехмата.

Заслугі НДІ ЭВМ па праву можна аднесці да факультэта, які ў супрацоўніцтве з намі заўсёды займае актыўную пазіцыю, яму зразумелыя нашы праблемы, ён гатовы аказаць дапамогу.

Разам з віншаваннямі мы выражаем упэўненасць у тым, што калектывы мехмата і НДІ ЭВМ знойдуць рэзервы для паглыблення і расшырэння кантактаў і супрацоўніцтва, правяць і ажыццявяць новыя ініцыятывы ў падрыхтоўцы высокакваліфікаваных спецыялістаў.

Э. КАВАЛЕВІЧ,
начальнік матэматычнага аддзялення НДІ ЭВМ, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР і прэміі Ленінскага камсамола, выпускнік мехмата 1959 года.

НЕ СПЫНЯЦЦА НА ДАСЯГНУТЫМ

[Заканчэнне.

Пачатак на 1-й стар.]

та АН БССР В. І. Сцяпанаву, професараў А. Х. Турэцкага, Ю. С. Багданова, А. С. Фядэнкі, дацэнтаў М. С. Гарашчука, А. А. Чупрыгіна.

Гонар факультэта — яго выпускнікі. Толькі за апошнія дзесяць гадоў фізічны факультэт падрыхтаваў звыш 3500 спецыялістаў. Падрыхтавана 100 кандыдатаў і 4 доктары навук. Сярод вядомых выпускнікоў першае месца належыць Герою Сацыялістычнай Працы, лаўрэату Ленінскай і Дзяржаўнай прэмій, акадэміку АН СССР, прэзідэнту АН БССР М. А. Барысевічу; Герою Сацыялістычнай Працы, лаўрэату Ленінскай і Дзяржаўнай прэмій, акадэміку АН СССР Л. А. Арцымовічу; Герою Сацыялістычнай Працы, акадэміку АН БССР, заслужанаму дзеячу навукі БССР А. Н. Сеўчанку; Герою Сацыялістычнай Працы, акадэміку АН БССР, лаўрэату Дзяржаўных прэмій СССР і БССР, заслужанаму дзеячу навукі БССР Ф. І. Фёдараву. У гэтым годзе ака-

дэмікі АН БССР Б. Б. Бойка, Б. В. Бокуць, Л. І. Кісялеўскі, У. А. Піліповіч, Л. В. Валадзько, члены — карэспандэнты АН БССР П. А. Апанасевіч, В. С. Буракоў, А. М. Ганчарэнка, У. У. Клубовіч, Р. П. Гурыновіч і іншыя.

Далейшае развіццё фізічнага факультэта звязана з умацненнем матэрыяльна-тэхнічнай базы, павышэннем узроўню фундаментальных і прыкладных даследаванняў, умацаваннем сувязей з базавымі прадпрыемствамі. Развіццё навукова-даследчых работ па праблемах вышэйшай школы, шырокае выкарыстанне дасягненняў фізікі ў вучэбным працэсе, распрацоўка новых спецыялізацыйных курсаў па актуальных праблемах фізікі, аптымізацыя вучэбнага працэсу, адпрацоўка праграм вытворчай практыкі, стварэнне школы-інтэрната для асабліва таленавітых дзяцей — вось далёка не поўны пералік шляхоў удасканалення вучэбнага і навуковага працэсу на факультэце.

Э. ШПІЛЕЎСКІ,
дэкан фізічнага факультэта.

У ДОБРЫ ШЛЯХ!

НЯДАЎНА на фізічным факультэце адкрылася кафедра атамнай фізікі. Яна заклікана перш за ўсё, забяспечыць новую для факультэта спецыялізацыю па фізіцы плазмы. Кола задач, якія вырашаюцца сучаснай фізікай плазмы, вельмі шырокае. Асабліва актуальнасць у апошні час набываюць пытанні тэхналагічнага выкарыстання плазмы ў галіне мікраэлектронікі. Спецыялістаў такога профілю і будзе рыхтаваць кафедра атамнай фізікі.

Акрамя гэтага, кафедра за-

беспечыць выкладанне курса «Фізіка атама і атамных з'яў» для студэнтаў фізічнага факультэта, а таксама выкладанне агульнай фізікі на механіка-матэматычным факультэце і факультэце прыкладной матэматыкі.

В. ГРАКАЎ,
дацэнт кафедры атамнай фізікі.

НА ЗДЫМКУ: першае пасяджэнне самай маладой кафедры фізічнага факультэта — кафедры атамнай фізікі.

Напярэдадні юбілею дацэнт кафедры геаметрыі **С. КОНАНАЎ** размаўляе з дырэктарам ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга сярэдняй школы № 50 (з паглыбленым вывучэннем матэматыкі) горада Мінска **А. С. ПЯРЛОВАЙ**.

— Аляксандра Сяргееўна, Вы закончылі фізмат БДУ трыццаць гадоў назад. Што засталося ў памяці аб універсітэцкім жыцці? Як складалася Ваша работа пасля выпуску?

— Усе мы, студэнты 50-х гадоў, вучыліся з вялікім жадааннем, хаця былі і цяжкасці. Жылі ў інтэрнаце часам па 40—50 чалавек у пакоі, бібліятэка была маленькая, рыхтавацца да экзаменаў ездзілі ў парк Чэлюскінцаў. Але нягледзячы на ўсё гэта жылі весела, з задавальненнем займаліся грамадскай работай, спортам. На фізмаце нас была адна група фізікаў і група матэматыкаў. І хаця размяркоўвалі ў асноўным у школы, многія з нашага выпуску сталі вядомымі вучонымі, выкладчыкамі ВНУ.

Працоўную дзейнасць я пачала настаўніцай матэматыкі. Потым шаснаццаць гадоў працавала завучам, апошнія чатыры гады — дырэктарам школы.

— Што Вам, як настаўніку даў універсітэт? А што даводзілася спасцігаць самастойна?

— Універсітэт даў нам фундаментальныя веды па матэма-

тыцы, фізіцы, грамадскіх навук. Таму, дарэчы, змяненне школьных праграм па матэматыцы для нас, выпускнікоў універсітэта, не выклікала цяжкасцей.

Вядома, спачатку не хапала практыкі, педагагічнага вопыту, але было вялікае жадан-

не працаваць. Я наведвала ўрокі, вучылася ў выпускнікоў універсітэта мінулых гадоў, напрыклад, у Л. Б. Маркіна — цудоўнага чалавека і педагога (зараз ён завуч адной з мінскіх школ). Гэтую традыцыю стараюся прадоўжыць і зараз. Я — настаўнік дырэктара адной са школ раёна.

— Апошнія гады на механіка-матэматычным факультэце студэнты педагагічнага патоку разам з фундаментальнай матэматычнай падрыхтоўкай атрымліваюць шмат спецыяльных ведаў: вывучаюць дысцыпліны псіхалага-педагагічнага цыкла, праходзяць піянерскую практыку і педпрактыку ў школе. Якія патрабаванні прад'яўляюцца зараз да маладога настаўніка матэматыкі?

— На жаль, зараз у школу ідзе вельмі мала людзей, якія паспраўднаму любяць сваю прафесію і дзяцей, людзей,

якія хочуць вучыць і вучыцца. Часам бывае так крыўдна: столькі часу і сіл аддаеш на падрыхтоўку маладога настаўніка, а ён папрацуе ў школе год-другі і мяняе сваю прафесію.

— Часта пры гэтым гавораць, што ў школе стала намнога цяжэй працаваць. А Вы як лічы-

це!

— Я хачу сказаць, што працаваць стала больш цікава — дзеці цяпер зусім не тыя, што раней. У іх больш разнастайныя інтарэсы. Вазьміце, напрыклад, нашу школу: яна з матэматычным ухілам, але многія дзеці з задавальненнем займаюцца біялогіяй, гісторыяй, літаратурай, удзельнічаюць у самадзейнасці. У нас ёсць пераможцы матэматычных алімпіяд самых высокіх рангаў, алімпіяд па другіх навук. Для таго, каб паспяхова вучыць такіх дзяцей, патрэбна шмат працаваць над сабой, чытаць літаратуру па разнастайных галінах ведаў, карацей кажучы, не адставаць ад маладых. Бывае так, што ў вучня ёсць сваё думка, не заўсёды правільная. Каб яго пераканаць, трэба мець важкія аргументы, цвёрдую упэўненасць. Я лічу, што настаўніку, калі ён творчы чалавек, праца-

ваць стала больш цікава.

— Мехмат робіцца цяпер у асноўным «жаночым» факультэтам. Ці не закладваецца такая нераўнавага яшчэ ў матэматычнай школе?

— Не, у нас у школе больш хлопчыкаў.

— Куды ж яны знікаюць?

— Усе яны ў ВНУ. У гэтым годзе са 108 выпускнікоў школы 107 паступілі ў вышэйшыя навукальныя ўстановы. Тое, што на мехмат ідуць далёка не ўсе нашы вучні, я тлумачу недастаткова цеснай сувязю ўніверсітэта і школы. Тут ёсць над чым папрацаваць. На мой погляд, вучоны, выкладчык, студэнт павінны прысці ў клас, калі яны зацікаўлены ў папаўненні ВНУ. Вось, напрыклад, на мехмаце працуе школа юнага матэматыка, а нашых вучняў там амаль няма. Чаму? Мне даслалі аб'яву аб пачатку работы школы юнага матэматыка, яе павесілі ў школе, але перка ёсць паперка. Калі б пра школу юнага матэматыка расказаў выкладчык, калі б студэнты мехмата вялі ў нас матэматычны гурток, больш нашых вучняў прышло б і на ўступныя экзамены.

— Якія задачы стаяць цяпер

перад Вамі як перад дырэктарам матэматычнай школы?

— За апошні час многае зроблена для развіцця школьнай адукацыі — удасканаленыя праграмы, паявіліся новыя падручнікі, новыя формы вучэбнай і пазакласнай работы. Аднак ёсць і нявырашаныя праблемы. Многія з іх узніклі з уводам усеагульнай сярэдняй адукацыі: гэта праблема дзюгоднікаў, «працэнтаманія», павышэнне асабістай адказнасці вучняў за вынікі сваёй працы, больш цесная сувязь з бацькамі. А што датычыцца канкрэтна нашай школы — то гэта пытанні паляпшэння прафесіянальна-тэхнічнай арыентацыі вучняў, лепшай сувязі з шэфамі, з вытворчасцю, далейшага ўдасканалення лагераў працы і адпачынку старшакласнікаў. Сёння педагагічны калектывы краіны з надзеяй чакаюць станоўчых змен, якія павінна прынесці рэформа школьнай адукацыі.

— Вашы пажаданні ў сувязі з юбілеем?

— Фізіка-матэматычны факультэт універсітэта — кузня лепшых кадраў вучоных, педагогаў, працоўнікоў вытворчасці. Калектыву выкладчыкаў хачу пажадаць творчай работы, таленавітых студэнтаў, поспехаў у падрыхтоўцы добрых спецыялістаў, у тым ліку ўлюбёных у сваю справу настаўнікаў, якіх мы чакаем у школе.

«Матэматыка — гэта мастацтва знаходжання гармоніі...»

Прадстаўляем суб'ядніка — Андрэй Сцяпанавіч РАПІНЧУК, кандыдат фізіка-матэматычных навук, малодшы навуковы супрацоўнік АН БССР, выпускнік мехмата.

— Андрэй Сцяпанавіч, першае пытанне падказваюць некаторыя даты Вашага жыцця: заканчэнне школы ў 15 гадоў, заканчэнне з адзнакай механіка-матэматычнага факультэта — у 20, абарона кандыдацкай дысертацыі — у 22. Што стаіць за гэтымі лічбамі? Якія ўнутраныя і знешнія абставіны з'явіліся асновай таго хуткага руху наперад?

— Мне пашчасціла ў тых адносінах, што я даволі рана дакладна ўсвядоміў, што заняткі матэматыкай для мяне вышэйшая радасць, што я проста не магу жыць без гэтай навукі. Тым не менш у той час у мяне ніколі не ўзнікала думка, што матэматыка можа стаць маёй прафесіяй. Заняткі і сустрэчы з многімі людзьмі, якія звязалі з матэматыкай сваё жыццё, дапамаглі мне стаць на гэты шлях. Моцнае ўражанне аказалі на мяне заняткі, што праводзіліся ў школе юных матэматыкаў пры Інстытуце матэматыкі АН БССР кандыдатам фізіка-матэматычных навук А. А. Шараметам і доктарам фізіка-матэматычных навук В. І. Янчэўскім, гутаркі з кандыдатамі фізіка-матэматычных навук А. У. Мельніковым і І. К. Жукам. Аднак рашаючую ролю ў маім лёсе адыграў мой навуковы кіраўнік акадэмік АН БССР В. П. Платонаў. Гэты чалавек дапамог зрабіць пер-

шыя самастойныя крокі ў навуку, навучыў ніколі не спыняцца на дасягнутым. Усімі сваімі рэзультатамі я абавязаны яго дапамозе і падтрымцы.

— Калі ласка, раскажыце пра Вашы навуковыя інтарэсы. Якія задачы стаяць перад Вамі сёння?

— Я працую ў галіне арыфметычнай тэорыі алгебраічных груп. Гэта параўнальна малады раздзел матэматыкі, які ўзнік на фундаменце класічных дасягненняў тэорыі лінейных груп і груп Лі, тэорыі лічбаў, тэорыі аўтаморфных функцый і інш. Метады арыфметычнай тэорыі алгебраічных груп дазваляюць з адзіных пазіцый разглядаць і вырашаць многія важныя праблемы. Для мяне найбольшую цікавасць прадстаўляюць наступныя праблемы: праблема вылічэння лічбаў класаў алгебраічных груп, узыходзячая да Лагранжа і Гауса, і праблема нармальнага складання груп рацыянальных пунктаў алгебраічных груп. Над іх вырашэннем працуе шэраг спецыялістаў як у нашай краіне, так і за мяжой.

— Якой грамадскай работай Вы зараз займаецеся?

— Я з'яўляюся дырэктарам школы юных матэматыкаў пры Інстытуце матэматыкі АН БССР. Раней працаваў выкладчыкам у гэтай школе.

— Чым памятна для Вас універсітэцкія гады? Ці падтрымліваеце Вы сувязі з факультэтам?

— Калі ацэньваць студэнцкія гады з

выключна рацыяналістычных пазіцый, дык гэта час, калі правы чалавека маюць перавагу над яго абавязкамі. Таму гэтыя гады і запамінаюцца як самы рэзультатыўны, самы багаты на ўражанні перыяд жыцця. А самае непаўторнае ў студэнцтве — гэта атмасфера студэнцкага калектыву. Кожны раз, калі бываю на факультэце сярод студэнтаў, адчуваю масу станоўчых эмоцый. Таму заўсёды іду на факультэт з задавальненнем. Часта бываю ва ўніверсітэце на семінары «Алгебра і тапалогія», які ўжо многія гады працуе пры кафедры алгебры пад кіраўніцтвам В. П. Платонава.

— У час вучобы ва ўніверсітэце многія адзначалі Ваша ўменне даходліва і ў той жа час строга растлумачыць незразумелае. Што Вы цэніце ў педагогу? Ці ёсць магчымасць Вам цяпер выкарыстоўваць свае педагогічныя здольнасці?

— Уменне ясна тлумачыць вельмі дапамагае матэматыку ў яго даследчай рабоце, якая па сутнасці і ёсць працэс тлумачэння спачатку сабе, а потым і іншым некаторых заканамернасцей у матэматычных аб'ектах. Таму лічу, што фарміраваць у сабе здольнасць ясна тлумачыць, а значыць і дакладна думаць, проста неабходна. Акрамя гэтай здольнасці, педагогу, на мой погляд, патрэбна яшчэ многа якасцей, напрыклад, уменне даць вучню пэўную самастойнасць, не ўздзейнічаць на яго сваім аўтарытэтам, але ў патрэбны момант кіраваць на правільны шлях. У якасці

педагога я спрабаваў сябе, калі працаваў выкладчыкам школы юных матэматыкаў. Не ведаю, як ацэньвалі маю педагогічную дзейнасць слухачы, але асабіста мне заняткі прыносілі задавальненне.

— Як Вы адчуваеце прыгажосць у матэматыцы? Якія матэматычныя кнігі, артыкулы асабліва ўразаілі Вас?

— Прыгажосць матэматыкі, як і прыгажосць усяго нашага жыцця, цяжка апісаць словамі, яе патрэбна адчуваць. Здольнасць да адчування прыгажосці не прыходзіць раптам, а фарміруецца ў працэсе засваення матэматычнай навукі. Нельга ацаніць прыгажосць карціны, калі збодзіць працэс яе стварэння да нанясення фарбаў на палатно. І прыгажосць матэматыкі таксама нельга адчуць, калі зводзіць яе да вытворчасці больш-менш складаных вылічэнняў. Матэматыка — гэта мастацтва знаходжання гармоніі ў вельмі складаным і адначасова вельмі цікавым свеце — свеце матэматычных аб'ектаў. Слаўныя матэматыкі якраз і валодалі здольнасцю пасцігаць гэту гармонію, гэту прыгажосць. Яны ўмелі апрацоўваць яе і адкрываць іншым. Сярод сучасных матэматыкаў, якія ў вышэйшай ступені валодаюць гэтым дарам, вылучаецца французскі матэматык Ж.-П. Серр, шматлікія кнігі якога вызначаюцца надзвычай прыгожым выкладаннем складаных матэматычных тэорыяў.

— Некаторыя творчыя людзі не прызнаюць іншых заняткаў, акрамя сваёй любімай работы. А Вы? Ці ёсць у Вас хобі?

— Уся справа ў тым, што ў мяне мала вольнага часу, дакладней, яго не халапае на ўсе мае ранейшыя захапленні (музыку, замежныя мовы, літаратуру), таму прысвячаю яго ў асноўным спорту.

Запісаў К. СЯРГЕЕЎ.

СЛОВА — ЗА ЭКСПЕРЫМЕНТАРАМІ

ПАДРЫХОЎКА спецыялістаў сённяшняга дня — справа калектыву, які вядзе даследаванні на пераднім краі навукі. Іменна гэта рыса вызначае калектыву выкладчыкаў і супрацоўнікаў кафедры ядзернай фізікі і асабліва групу маладых вучоных, якія працуюць пад кіраўніцтвам прафесара У. Г. Барышэўскага. За апошнія восем гадоў імі глыбока даследавана ўзаемадзеянне пучкоў элементарных часціц высокіх энергій з крышталі, уключаючы даследаванні фундаментальных фізічных працэсаў ўзаемадзеяння выпраменьвання з рэчывам. Распрацаваны практычныя рэкамендацыі, якія могуць быць выкарыстаны ў многіх галінах фізічнай навукі і сучаснай тэхнікі. Пачатак быў пакладзены прадказаннем новай фізічнай з'явы на даўняй студэнткай факультэта, дацэнтам Ірынай Якаўлеўнай Дубоўскай сумесна з яе кіраўніком.

За смелым прадказаннем былі гады настойлівай працы, вынікам якой з'явілася строгая тэорыя новай з'явы, апублікаваная ў некалькіх дзесятках работ, значная частка якіх выйшла ў міжнародных выданнях. А далей — новыя даследаванні.

Навуковая тэорыя — не мёртвы скарб, і, нарадзіўшыся пад пяром даследчыка, яна ажывае, пачынае развівацца па сваіх законах, знаходзіць усё новае і новае прымяненне. У работах старшага навуковага супрацоўніка А. О. Грубіча прапанаваны метады эксперыментальнага даследавання фундаментальнай характарыстыкі электрона — яго анамальнага магнітнага моманту ў моцным электрамагнітным полі. Ім тэарэтычна апісана новая з'ява вярчэння спіна элементарных часціц пры руху ў выгнутым крышталі, якое дазваляе вымяраць фундаментальныя характарыстыкі элементарных часцінак. Аб апошніх рэзультатах расказаў аспірант кафедры ядзернай фізікі Віктар Ціхаміраў на перадабароне кандыдацкай дысертацыі. Ім тэарэ-

тычна прадказаны і даследаваны шэраг новых фізічных з'яў.

Дыяпазон атрыманых тэарэтычных рэзультатаў сведчыць — слова за эксперыментарамі. Падрыхтоўка да сур'ёзных эксперыментаў, якія правяраюць і выкарыстоўваюць тэарэтычныя прадказанні, вядзецца ў лабараторыі спектраскапіі НДІ ПФП у цесным супрацоўніцтве з калектывам тэарэтыкаў кафедры ядзернай фізікі. Тых, хто жадае прыняць удзел у правядзенні эксперыментаў, чакае створаны на кафедры новы гурток для студэнтаў малодшых курсаў.

С. КУЦЕНЬ,
старшы навуковы супрацоўнік
кафедры ядзернай фізікі.

СТУДЭНТЫ — заўсёды дружны народ. Жыццё ў інтэрнаце цікавае тым, што ў ім праживае моладзь з многіх краін свету. Салідарнасць, інтэрнацыяналізм савецкіх і замежных студэнтаў праяўляюцца ў паўсядзённых справах. Моцная, шчырая дружба ва ўсім: у сумеснай вучобе, падрыхтоўцы да семінараў, сумесных паходах у тэатр. У інтэрнаце № 2 жыўць фізікі і журналісты. Сярод мноства мерапрыемстваў асаблівым поспехам карыстаюцца ў студэнтаў вечары сяброўскіх сустрэч. Іменна яны часцей за ўсё і праводзяцца ў інтэрнаце. Гэта і зразумела. Нават таленавіты нарыс ці карэспандэнцыя ў газеце не параўнаюцца з жывым расказам паланца той ці іншай краіны. На адным з такіх вечароў савецкія студэнты слухалі захапляючы расказ кубінцаў аб Востраве Свабоды. Аймэ Армандэс, Марыя Хуліо, Марыяна Мендэс, Маркэла Радрыгес — кожны імкнуўся цікава і падрабязна

ДЗЕЦІ РОЗНЫХ НАРОДАЎ

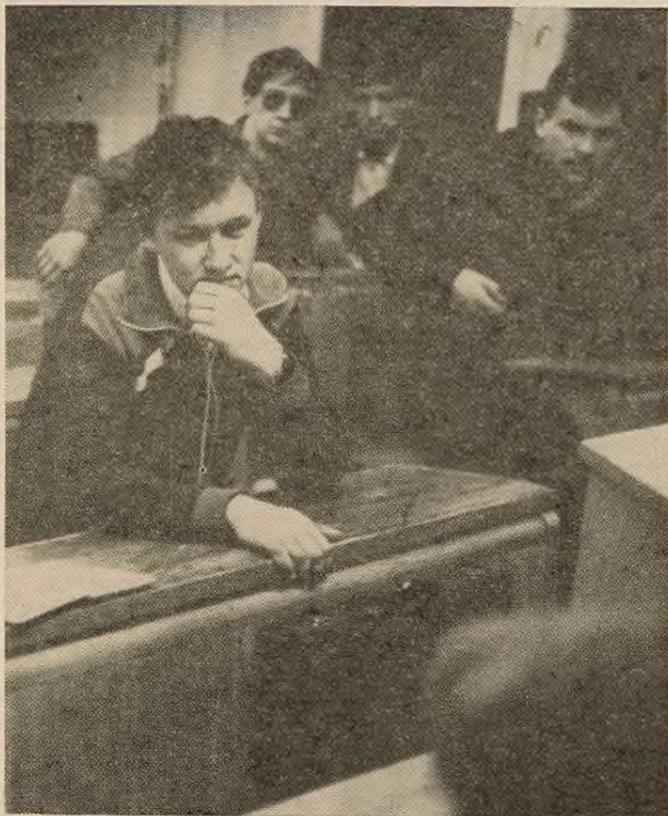
расказаць аб сваёй краіне. Выступала і студэнтка з Афганістана Гульдаста Умар. Яе расказ аб поспехах нашага паўднёвага суседа не пакінуў нікога абыякавым.

Такія сустрэчы не толькі збліжаюць саміх студэнтаў, але і дазваляюць больш падрабязна пазнаёміцца з палітычным, эканамічным, культурным жыццём замежных краін. Цікава быў праведзены вечар з удзелам студэнтаў з ГДР. Прыбе Андрэас, Глеске Хольгер, Франк Піатроўскі прысвяцілі свае выступленні 100-годдзю з дня смерці геніяльнага ства-

ральніка рэвалюцыйнай тэорыі Карла Маркса, паказалі вялікае значэнне прац і ўсяго гераічнага жыцця вялікага мысліцеля.

У такіх мерапрыемствах асабліва ярка праяўляюцца салідарнасць і інтэрнацыяналізм студэнцтва. Цяпер, калі ўзнікла пагроза новай вайны, мы бачым, як усе студэнты — і савецкія, і замежныя, што вучацца ў СССР, — згуртаваліся ў барацьбе за мір. Сведчанне гэтаму — удзел студэнтаў інтэрната ў Маршы міру моладзі горада Мінска.

Г. ПАЛЬЧЫК,
студэнт фізічнага факультэта.

Наташа Даніловіч, начальнік штаба працоўных спраў мехмата, вядзе пасяджэнне ўмела. Ва ўсіх яе дзеяннях адчуваецца вопыт кіраўніка СБА, улічанага ў сабе чалавека. Адзін за другім падымаюцца прадстаўнікі будаўніцтва, расказваюць аб зробленым, атрымаваюць даручэнні. Павінен адбыцца вечар працоўнай славы механіка-матэма-

тычнага факультэта. Каб ён прайшоў цікава, весела, крышачку незвычайна, патрэбна добра падрыхтавацца. Таму і стараецца Наташа, дзеліцца з членамі штаба сваімі задумкамі. А яны не толькі ўважліва слухаюць, але і выказваюць свае прапановы, бо, як кажуць, адна галава — добра, а дзве — яшчэ лепш.
Фота С. Плыткевіча.

КАФЕДРА ТЭОРЫІ функцый — адна са старэйшых ва ўніверсітэце. Яна забяспечвае выкладанне курсаў матэматычнага аналізу і тэорыі функцый комплекснага пераменнага, якія з'яўляюцца асноўнымі ў падрыхтоўцы спецыялістаў-матэматыкаў. Вялікую ролю ў развіцці навуковых даследаванняў на кафедры і ў падрыхтоўцы спецыялістаў па матэматычнаму аналізу адыграў вядомы спецыяліст у галіне крайных задач тэорыі аналітычных функцый і сінгularных інтэгральных ураўненняў акадэмік АН БССР Ф. Д. Гахаў, які ўзначальваў кафедру з 1961 да 1975 года. Зараз на кафедры працуюць 24 супрацоўнікі, амаль усе яны з'яўляюцца вучнямі Ф. Д. Гахава. За перыяд з 1963 года да сённяшняга дня супрацоўнікамі кафедры ці пры іх сааўтарстве выдадзена 5 манаграфій, дзве з якіх — «Краявыя задачы» Ф. Д. Гахава і «Метад вылічэння інтэгралаў ад спецыяльных функцый» А. І. Марычава — пераведзены і

выдадзены за мяжой. На семінары па крайных задачах пры кафедры тэорыі функцый апрабравана больш за 10 доктарскіх і 60 кандыдацкіх дысертацый. Напярэдадні свята мы па-

кі работы супрацоўнікаў кафедры. Тут мы знаёмімся таксама з навуковай работай іншых вучэбных і навуковых цэнтраў нашай краіны. Адзначаць знамянальныя ў жыцці членаў ка-

узначальваў акадэмік АН БССР Ф. Д. Гахаў, які фактычна стварыў яе занава і вызначыў галоўны напрамак яе работы. Традыцыйна з'яўляецца навуковай тэматыка кафедры «Краявыя

высокай адказнасці за сваю работу. Традыцыйна з'яўляюцца на кафедры ўважлівы адносіны да студэнтаў, дапамога маладым выкладчыкам, навуковае тэматыка. Хацелася б падкрэсліць

гады маёй работы на кафедры, час пошуку аптымальных метадаў выкладання матэматыкі, творчыя дыскусіі і цікавых сустрэч.

Наша кафедра ўвесь час была самай шматлікай на факультэце. Яе асноўныя традыцыі закладзены Ф. Д. Гафавым: гэта калектывізм, узаемавыручка, жаданне і ўменне вучыцца адзін у аднаго. Яны падтрымліваюцца на кафедры і зараз.

М. Э. ТАЛОЧКА, дацэнт: Сярод традыцый кафедры хочацца адзначыць навуковыя семінары па крайных задачах, які працуюць пры кафедры ўжо больш за 20 гадоў. Найбольш памятна для мяне дзень — абарона кандыдацкай дысертацыі.

Запісаў Ф. ЧУМАКОУ, дацэнт кафедры тэорыі функцый.

ТРАДЫЦЫІ КАФЕДРЫ

прасілі супрацоўнікаў кафедры адказаць на наступныя пытанні:

— Кафедра тэорыі функцый, як адна са старэйшых на факультэце, мае ўласцівыя толькі ёй асаблівасці, традыцыі. У чым, на Ваш погляд, яны заключаюцца? — Якія падзеі, звязаныя з гісторыяй кафедры, найбольш памятна для Вас?

В. І. АЗАМАТАВА, дацэнт: На мой погляд, кафедра тэорыі функцый мае шмат добрых традыцый. Адна з іх — навуковы семінар, на якім абмяркоўваюцца выні-

федры падзеі — таксама традыцыя.

У. А. ГАБРЫНОВІЧ, дацэнт: Супрацоўнікам кафедры традыцыйна ўласцівы пачуццё адказнасці перад студэнтамі за свае лекцыі і практычныя заняткі, а таксама ўважлівыя адносіны да студэнтаў і да калег.

Найбольш памятнай для сябе падзеяй лічу размеркаванне на кафедру. Працаваць пад кіраўніцтвам Ф. Д. Гахава было вялікім гонарам для мяне.

А. І. МАРЫЧАЎ, дацэнт: Нашу кафедру доўгі час

задачи і асаблівая інтэгральная ўраўненні, а таксама звязаныя з імі пытанні. З кафедрай звязаны асноўныя этапы майго жыцця. Найбольш памятным для мяне з'яўляецца 1978 год, калі выйшла з друку мая першая кніжка.

Л. П. ПРЫМАЧУК, дацэнт: Усе без выключэння студэнты праходзяць падрыхтоўку на кафедры на працягу першых трох гадоў вучобы. З аднаго боку, гэта вызначае важную ролю кафедры на факультэце, з другога — па-трабуе ад членаў кафедры

вялікую заслугу акадэміка Ф. Д. Гахава, які, працуючы на кафедры, укладваў у яе работу ўсю сваю душу.

С. Я. РУДАКОЎСКАЯ, старшы выкладчык: Значнай падзеяй у гісторыі факультэта лічу вылучэнне ў 1958 годзе матэматычнага факультэта ў самастойны і назначэнне дэканам чужоўнага чалавека і выдатнага педагога, доктара фізіка-матэматычных навук, акадэміка АН БССР Дзімітрыя Аляксеевіча Супруненкі. Гэта былі гады станаўлення факультэта, першыя

З УСПАМІНАЎ АДНАЎЛЕННЕ

У ЖНІЎНІ 1944 года я быў прыняты на работу ў БДУ. Мінск быў амаль увесь разбураны. Пасля вайны ўніверсітэт знаходзіўся ў памяшканні корпуса фізмата (адзіны ўцалелы будынак). Там жа была і прыёмная рэктара. Побач з корпусам стаяла некалькі баракаў, дзе жылі мінчане-пагарэльцы, у тым ліку студэнты і выкладчыкі.

Спярша мне, фізіку-тэарэтыку, давалася ўдзельнічаць у дастаўцы і настройцы неабходнага абсталявання для фізічных лабараторый і лекцыйных дэманстрацый. Настройкай кіравалі дацэнты Фёдар Іванавіч Фёдарэў і Ілья Рыгоравіч Некрашэвіч. На кафедры тэарэтычнай фізікі працавала толькі тры чалавекі: загадчык кафедры дацэнт Ф. І. Фёдарэў, старшы выкладчык Д. А. Балабаева і я — асістэнт. Вучэбную работу я выконваў на фізіка-матэматычным і хімічным факультэтах. Яна звязалася да рашэння задач па агульнай тэарэтычнай фізіцы. На гэтых жа факультэтах у асобных семестрах мне даводзілася праводзіць і лабараторныя заняткі па фізіцы.

Студэнтаў у той час на фізмаце было мала. На першы курс фізмата прымалі ўсяго 25 чалавек, на другіх факультэтах, асабліва на старэйшых курсах, студэнтаў было таксама небагата. Але да вучобы ставіліся яны вельмі сур'ёзна, і хаця ўзровень іх школьнай падрыхтоўкі быў часта даволі нізкі (большасць з іх закончыла школу яшчэ перад вайной), аднак яны так імкнуліся папоўніць свае веды, што да заканчэння БДУ ўзровень падрыхтоўкі быў здавальняючым. А вучыліся тады студэнты ў значна горшых умовах. Інтэрнатаў было мала, яны не ацяпляліся, часта ў адным пакоі жыло па дзесяць і больш чалавек. І аб вучэбнай дысцыпліне студэнтам пасляваенных гадоў не было неабходнасці напамінаць. Яны актыўна ўдзельнічалі ў аднаўленні Мінска. Многія дрэвы, якія ўпрыгожваюць зараз вуліцы і парк нашай сталіцы, былі пасаджаны іх рукамі. З энтузіязмам працавалі яны агітатарамі і выконвалі іншыя грамадскія даручэнні кіраўніцтва ўніверсітэта.

Л. БАРЫСАГЛЕБСКІ, прафесар кафедры тэарэтычнай фізікі.

ГЭТА ТОЛЬКІ ПАЧАТАК...

НА БАЗЕ ГАСПАДАРЧА-ДАГАВОРНАГА сектара кафедры агульнай фізікі, які з цяжкасцю налічваў каля дзесятка супрацоўнікаў, было вырашана стварыць галіновую навукова-даследчую лабараторыю электронных сродкаў і метадаў апрацоўкі аптычнай інфармацыі. Адбылося гэта ў 1978 годзе, тады ж былі вызначаны асноўныя навуковыя кірункі, якія патрабавалася развіць у лабараторыі. Кіраўніцтва галіновай лабараторыі з моманту яе стварэння і да апошняга часу ажыццяўлялася загадчыкам кафедры агульнай фізікі прафесарам А. М. Саржэўскім. Іменна А. М. Саржэўскаму лабараторыя абавязана сваім паў'леннем, з яго імем звязаны асноўныя этапы яе развіцця, яе поспехі.

У лабараторыі сфарміраваны працаздольны навуковы калектыв, створана творчая атмасфера, якая спрыяе росту кваліфікацыі кадраў. Усе працоўкі, выкананыя ў лабараторыі, знаходзяцца на ўзроўні вынаходніцтваў адпавядаюць па ўзроўню распрацоўкам вядучых у гэтай галіне замежных фірм. З часу стварэння лабараторыі заключалася 15 гаспадарча-дагаворных работ агульным аб'ёмам каля 2 млн. рублёў. Закончана і ўкаранёна на прадпрыемстве заказчыка 9 тэм з фактычным гадавым эканамічным эфектам каля 3 млн. рублёў.

Узоры распрацаваных прылад дэманстраваліся на абласных, рэспубліканскіх выстаўках, ВДНГ БССР і СССР; экспанаты адзначаны дыпламамі. Па рэзультатах навукова-даследчай работы супрацоўнікамі лабараторыі выдадзена манаграфія, тры агляды, больш за сто арыгінальных артыкулаў, зроблена больш за 25 вынаходніцтваў, абаронена дзве і рыхтуецца да абароны адна кандыдацкая дысертацыя. За цыкл прац, якія змяшчаюць атрыманыя ў лабараторыі рэзультаты НДР, І. Гулакоў і С. Вятохін удастоены прэміі Ленінскага камсамола Беларусі

ў галіне навукі і тэхнікі за 1980 год.

Удзел прафесарска-выкладчыцкага саставу і студэнтаў у навуковых даследаваннях спрыяе ўдасканаленню вучэбна-вухаваўчага працэсу. У вучэбную праграму ўведзены курс «Оп'электроніка», заснаваны на навуковых рэзультатах, атрыманых у лабараторыі. Са студзеня 1982 года пры кафедры агульнай фізікі і галіновай навукова-даследчай лабараторыі дзейнічае студэнцкая навукова-даследчая лабараторыя прыкладной аптыкі. Рэзультаты, атрыманыя ў ходзе выканання НДР, выкарыстоўваюцца студэнтамі ў курсавых і дыпломных работах.

С. ЗАКІН, намеснік загадчыка кафедры агульнай фізікі.

НА ЗДЫМКУ: супрацоўнікі лабараторыі электронных сродкаў і метадаў апрацоўкі аптычнай інфармацыі за правядзеннем чарговага эксперыменту.

САМАЕ ГАЛОЎНАЕ

У ЖЫЦЦІ КОЖНАГА чалавека заўсёды ёсць нешта значнае, дарагое і важнае. Для мяне і маіх аднакурснікаў — гэта 60-годдзе БДУ, 20-годдзе з'яднання СБА ўніверсітэта і, безумоўна, 50-годдзе фізіка-матэматычнага і 25-годдзе механіка-матэматычнага факультэтаў. І гэта не выпадкова, бо з дня паступлення наша жыццё непарузна звязана з жыццём універсітэта. Калі раскажаш аб студэнцкім жыцці, аб сваёй групе, заўсёды ўспамінаецца, як усё пачыналася. А пачынаць было цяжка. Не усё і не адразу атрымлівалася ў групе. Неяк не адчуваўся агульнага, што згуртавае, прымушае больш думаць аб іншых. Не было налітыву. Тады мы выбралі намсоргам Іру Шарашкіну. Вельмі прынцыповы сумленны, добры чалавек. Іменна такі, дзім павінен быць сапраўдным намсорг. І група стала мацней. Паступова мы пачалі разумець, што студэнцкае жыццё — гэта не вечнае свята, гэта праца, складаная і напружаная. Мы імкнуліся жыць цікава, і таму сёння ёсць што ўспомніць, чым падыліцца.

Па-сапраўднаму паспрабаваць свае сілы, адчуць падтрымку калектыву, усваяючы, што значыць працаваць, не шкадуючы сябе, у многім нам дапамог студэнцкі будаўнічы атрад «Стэлуца».

Так мы жывём, вучымся, працуем. І мы шчаслівыя — студэнцкае жыццё не праходзіць міма. Мы рады сваёй незаспакоенасці, свайму жаданню быць наперадзе. Мы ганарымся факультэтам, яго слаўнымі традыцыямі. Адчуваем задавальненасць — справы ідуць добра. І гэта, напэўна, самае галоўнае.

А. ФРАНЦЕВІЧ, студэнтка мехмата.

САЦЫЯЛІСТЫЧНАЕ спаборніцтва паміж кафедрамі, лабараторыямі фізічнага факультэта адыгрывае вялікую ролю ў жыцці калектыву. Добра наладжаная сістэма прыняцця сацыялістычных абавязальстваў, кантроль за ходам іх выканання, галоснасць, магчымасць усебаковай праверкі рэзультатаў і дасягненняў кожнага падраздзялення факультэта дазволілі зрабіць сацыялістычнае спаборніцтва дзейным сродкам у павышэнні ўзроўню навуковай, вучэбнай і палітыка-вухаваўчай работы. На працягу некалькіх гадоў фізічны факультэт займае вядучыя месцы ў сацыялістычным спаборніцтве ва ўніверсітэце. Пospех пачынаецца на этапе прыняцця абавязальстваў, іх

ДАПАМАГАЕ СПАБОРНІЦТВА

шырокага абмеркавання і зацвярджэння на агульнай вытворчай нарадзе супрацоўнікаў факультэта. Фізічны факультэт карыстаецца сваёй сістэмай паказчыкаў, распрацаванай на працягу шэрагу гадоў прафсаюзным бюро факультэта пры непасрэднай дапамозе і пад кіраўніцтвам партыйнага бюро. Сістэма прыняцця сацыялістычных абавязальстваў і падвадзнення вынікаў дазваляе кожнаму падраздзяленню карэктаваць да 1 чэрвеня бягучага года прыняцце абавязальстваў, калі высвятляецца, што

калектыву знайшоў новыя рэзервы для іх выканання. Такім чынам, калектыву (кафедры, лабараторыі) не пагражаюць санкцыі за магчымае невыкананне абавязальстваў, а па існуючых умовах калектыву больш выгадна ўзяць напружаныя абавязальствы, чым перавыконваць заніжаныя.

Прызнанымі лідэрамі ў сацыялістычным спаборніцтве, з'яўляецца кафедра фізікі паўправаднікоў, ядзернай фізікі, агульнай фізікі. За апошнія гады актыўна ўключыліся ў барацьбу за прызвыя месцы калектывы кафедр тэарэтыч-

най фізікі, фізікі цвёрдага цела, біяфізікі. Упэўнены, што калектыву любой кафедры здольны заняць высокае месца ў сацыялістычным спаборніцтве на факультэце.

Сустрэкаючы свой 50-гадовы юбілей, калектыву фізічнага факультэта выканаў сацыялістычныя абавязальствы на 1983 год. Мы імкнемся да новых дасягненняў у навукавай, вучэбнай і палітыка-вухаваўчай рабоце.

І. КАЗЛОЎ, старшыня прафбюро фізічнага факультэта.

БЕЛАРУСКИ УНИВЕРСИТЕТ

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КПБ.
8 снежня 1983 г.
Зак. 2070. АТ 04600

220080, МІНСК-80, УНІВЕРСИТЭЦКІ ГАРАДОК, ГЕАГРАФІЧНЫ КОРПУС, п. 3.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
В. П. БАРАБ'ЁЎ